

۱۴۸۱

۵۳
۵

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

حماسه و خطابه

مجموعه مقالات نخستین همایش روحانیت و دفاع مقدس

به کوشش:

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس خراسان
(معاونت تحقیقات)

کنگره بزرگداشت سرداران شهید و یست و سه هزار شهید استان خراسان
(نخستین: ۱۳۸۲: مشهد).
حماسه و خطابه: مجموعه مقالات نخستین همایش روحانیت و دفاع مقدس به کوشش: بنیاد حفظ
آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس خراسان (معاونت تحقیقات) -- مشهد: کنگره بزرگداشت
سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان: رواق مهر، ۱۳۸۴.
۲۸۰ ص.
ISBN: 964-7791-27-5
فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
کتابنامه: به صورت زیر نویس: ۱. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹-۱۳۶۷ -- روحانیت -- کنگره ها.
۲. روحانیت -- ایران -- تاریخ -- کنگره ها. الف. بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس
خراسان. معاونت تحقیقات. ب. عنوان ج. عنوان: مجموعه مقالات نخستین همایش روحانیت
و دفاع مقدس.
DSR ۱۶۰۱/۸۶۶
۱۳۸۲۹۵۵/۰۸۴۳
۱۰۱۳۳ - ۸۴ م
کتابخانه ملی ایران



کنگره بزرگداشت سرداران شهید و
یست و سه هزار شهید استان خراسان

نام کتاب: حماسه و خطابه

به کوشش: بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس خراسان (معاونت تحقیقات)

زیر نظر: استاد دکتر هادی وکیلی عضو هیأت علمی دانشگاه فردوسی مشهد

شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

ناشر: کنگره بزرگداشت سرداران شهید و ۲۳ هزار شهید استان خراسان و رواق مهر

چاپخانه: دقت

طرح جلد: رئوف

چاپ: اول - بهار ۱۳۸۴

بها: ۱۲۰۰۰ ریال

شابک: ۵ - ۲۷ - ۷۷۹۱ - ۹۶۴

نشانی دبیرخانه: مشهد مقدس - خ دکتر بهشتی - دکتر بهشتی ۵۵ - پلاک ۴۴

فهرست

- فصل اول - نقش روحانیون در دفاع مقدس..... ۱
- واژه های مقدس ۳
- نقش روحانیت در بسیج مردمی و تقویت بنیه معنوی رزمندگان ۱۳
- روحانیت روح جاری در کالبد بند نشینان..... ۲۷
- تجربه هایی از حضور در جبهه و تقویت بنیه معنوی رزمندگان..... ۴۹
- نقش روحانیت در عرصه های پیکار..... ۵۹
- نقش روحانیت و راهکارهای ترویج فرهنگ دفاع مقدس و شهادت ۷۹
- جلوه های حضور در وصایای طلاب شهید ۸۵
- برکات روحانیون در دوران سخت اسارت ۱۰۳
- گزیده مقاله تأثیر حضور روحانیون بر بنیه معنوی رزمندگان ۱۱۷

- فصل دوم راهکارهای ترویج فرهنگ ایثار و شهادت..... ۱۲۷
- بررسی شیوه های تبلیغی فرهنگ دفاع مقدس و ارتباط آن با تهاجم فرهنگی..... ۱۲۹
- روحانیت و راهکارهای ترویج فرهنگ دفاع مقدس و شهادت..... ۱۳۳
- نقش همایش ها و برنامه های فرهنگی و تبلیغی..... ۱۴۵
- راهکارهای علمی و عملی ترویج فرهنگ ایثار و شهادت..... ۱۵۳
- نگاهی به انواع تبلیغات و شیوه های تبلیغی منفی دشمنان..... ۱۸۱
- شیوه های تبلیغ فرهنگ جهاد و شهادت از دیدگاه قرآن و سنت..... ۱۹۵
- روحانیت و راهکارهای ترویج فرهنگ دفاع مقدس..... ۲۰۷
- شیوه های تبلیغی فرهنگ جهاد و شهادت در جامعه ۲۱۳
- شیوه های تبلیغی فرهنگ شهادت در جامعه ۲۳۵
- نهادهای سازی فرهنگ جهاد و شهادت..... ۲۵۵
- در باب حسنات حاج آقا ۲۶۱

مقدمه

روحانیت شیعه بر خلاف رهبران مذهبی سایر مذاهب، یک نهاد مستقل، و یک قدرت ملی است و همواره در کنار مردم و به سود آنان بر ضد حکمرانان ظالم قیام کرده است. آنان در تمام مبارزات ضد استبدادی و ضد استعماری نقش رهبری و هدایت عامه را داشته اند. جنبش تنباکو، نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران، نهضت مشروطیت و انقلاب اسلامی ایران در دوران معاصر با رهبری و هدایت روحانیت شیعه به پیروزی رسیده است.^۱

دوام و بقا انقلاب اسلامی نیز با حضور و مشارکت هدایت گرایانه روحانیت میسر بوده و خواهد بود. به شرط آنکه روحانیت بیش از پیش وظایف خویش را شناخته و با نهایت جدیت و تلاش به آن عمل نمایند.

استاد شهید مرتضی مطهری پس از ترسیم نقش روحانیت در مبارزات انقلابی گذشته توجه به آینده را یادآور شده و می گوید:

^۱ رک: مطهری مرتضی (علامه و استاد شهید) نهضت های اسلامی در صد ساله اخیر، صدرای بی تا.

«برای ما کافی نیست که دائماً از گذشته انقلاب سخن بگوییم و خودمان را به این سرگرم و دلخوش کنیم که روحانیت چنین و چنان کرده است، گذشته، گذشت، اکنون می باید برای آینده فکر کنیم. در آینده این انقلاب نیاز زیادی به روحانیت دارد.»^۱

استاد شهید سالهای مبارزات و پیروزی انقلاب اسلامی را به سالهای اولیه صدر اسلام و دوران بعد از پیروزی انقلاب اسلامی را به دوران ائمه (ع) تا دوران امام حسین (ع) تشبیه کرده و دوران اولیه را دوران برخوردهای گسترده و مبارزات رو در رویه قدرت حاکم و دوران بعدی یعنی اواخر قرن اول و به خصوص قرن های دوم و سوم (دوران ائمه) را دوران دگرگونی و تحولات فرهنگی می داند و می نویسد:

«همه اینها را که عرض کردم برای روشن کردن این نکته بود که وقتی اوضاع زمانه آنگونه شود، که شناخت حق از باطل دشوار و صعب گردد، اصلی ترین وظیفه رهبری دینی نشان دادن صراط مستقیم و مبارزه با انحراف ها و تحریف ها است. اگر امام حسین (ع) در زمان امام صادق (ع) یا امام رضا (ع) می بود، بی تردید آنگونه عمل می کرد که آن دو بزرگوار عمل می کردند.»^۲

نیز چنین آینده ای که در آن بازار افکار داغ باشد، قابل پیش بینی است.^۳ همان گونه که استاد شهید پیش بینی کرده بود پس از پیروزی انقلاب اسلامی در کنار توطئه ها و فشارهای گوناگون سیاسی، نظامی و اقتصادی، بازار عرضه افکار و اندیشه های التقاطی و الحادی رونق گرفت. دانشگاه ها تعطیل شد و بسیاری از شخصیت ها، از جمله خود علامه شهید مرتضی مطهری به دست صاحبان همین اندیشه های الحادی به شهادت رسیدند.

با وقوع جنگ تحمیلی عراق علیه جمهوری اسلامی ایران مجدداً اندیشه جهادی به صورت سازمان یافته همانند دوران مبارزات انقلابی جای خود را به مباحثات ایدئولوژیک داد و مردم با هدایت و روشنگری روحانیت معظم به میدان دفاع از انقلاب اسلامی و حمایت مادی و معنوی از مبارزان خط مقدم نبرد روی آوردند.

با پذیرش قطعنامه ۵۹۸ و خاتمه نبرد نظامی در مرزهای غرب و جنوب کشور به مرور زمان مباحث فرهنگی و اعتقادی رواج و رونق یافت و دشمن استعمارگر که با

^۱ پیرامون انقلاب اسلامی ص ۱۴۳

^۲ پیرامون انقلاب اسلامی ص ۱۴۵

نبرد مسلحانه نتوانسته بود ملت قهرمان ایران را به زانو در آورد، با هدف ساقط کردن نظام و تهی ساختن محتوای اعتقادی نظام و تغییر باورها و ارزشهای مردم هجوم فرهنگی را آغاز کرد. لذا مجدداً دوران عرضه افکار و اندیشه ها و شبهه افکنی ها فرا رسید.

بدون شک در شرایط جدید وظیفه روحانیت بسیار خطیر و سرنوشت ساز است. روحانیت باید دهها برابر گذشته، خود را تجهیز و تقویت کند و نه تنها در برابر این هجوم بایستد بلکه به استحکام و دوام و بقاء پایه ها و باورهای اعتقادی و ارزش های نظام و جامعه همت گمارد.

به اعتقاد و باور ما فرهنگ و ارزش هایی که در دوران مبارزات انقلاب و دفاع مقدس در بستر جامعه با بهره گیری از آموزه های دین ظهور و بروز یافته است می تواند فضای فرهنگی جامعه را تا حدود زیادی سالم و عطر آگین سازد.

لذا در راستای بهره مندی از فرهنگ و ارزش های دفاع مقدس، به منظور سالم سازی فضای فرهنگی جامعه نخستین همایش «روحانیت و دفاع مقدس» با همکاری و مشارکت آستان قدس رضوی و بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس خراسان، کنگره بزرگداشت سرداران و بیست و سه هزار شهید استان خراسان و مدیریت حوزه علمیه خراسان با اهداف زیر در بهمن ماه ۱۳۸۲ برگزار گردید.

- ۱- تبیین نقش روحانیت در ترویج و نشر فرهنگ دفاع مقدس
- ۲- چگونگی بهره گیری مؤثر از تبلیغ در ترویج و ماندگاری فرهنگ دفاع مقدس
- ۳- ترغیب و تشویق مبلغان برای انجام طرح های پژوهشی در زمینه کاربردی نمودن تبلیغ در ترویج فرهنگ جهاد و شهادت
- ۴- ایجاد هماهنگی و فراهم نمودن زمینه همکاری نهادها و سازمانهای متولی در امر تبلیغ مانند حوزه علمیه، سازمان و دفتر تبلیغات اسلامی
- ۵- ایجاد فضای مناسب برای سوق دادن اذهان عمومی به سوی فرهنگ و ارزشهای دفاع مقدس

پس از فراخوان عمومی در طول مدت زمان کوتاه علی رغم اطلاع رسانی ناکافی و تازگی موضوع همایش تعداد ۵۴ مقاله به دبیرخانه همایش واصل گردید که در بررسی های اولیه تعداد ۲۸ مقاله آن به صورت کامل و یا خلاصه برای چاپ برگزیده شد ولی در بازنگری نهایی به تعداد ۲۰ مقاله تقلیل یافت.

مقالات به طور عمده در دو فصل تحت عنوان: ۱- نقش روحانیت در دفاع مقدس ۲- راهکارهای ترویج فرهنگ ایثار و شهادت تدوین شده است.

سطح علمی مقالات، متوسط تشخیص داده شد ولی با توجه به اینکه موضوع همایش موضوع جدیدی بوده است و جامعه به خصوص مجامع حوزوی نیز از فقدان چنین آثاری رنج بردند، این مقالات می تواند فتح بابی برای یک حرکت مستمر و گسترده در جهت احیای نقش روحانیت در ترویج و تبیین فرهنگ ایثار و شهادت باشد. برگزار کنندگان این همایش ضمن سپاس از کسانی که آثار مکتوبشان را ارسال کرده اند، اذعان دارند که به همه اهداف همایش دست نیافته اند ولی بر این باور هستند که این همایش اولین گام برای حرکت در مسیر ترسیم شده است لذا از کلیه صاحبان اندیشه و قلم و دردمندان حوزه و دانشگاه انتظار داریم ضمن مطالعه این اثر نسبت به نقد آن و نیز ارائه دیدگاه های عالمانه و محققانه خودشان در تبیین فرهنگ ایثار و شهادت و ضرورت ترویج و چگونگی نشر آن ما را یاری و مساعدت نمایند.

در پایان بر خود فرض می دانیم از مساعدت و همکاری حضرت آیت الله طبسی تولیت آستان قدس رضوی، مدیر اجرایی حوزه علمیه خراسان، اعضای ستاد برگزاری، اعضای هیئت علمی، ریاست محترم بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس و معاونت محترم تحقیقات آن بنیاد در برگزاری، ارزیابی مقالات و چاپ و نشر آن صمیمانه سپاسگزاری نمایم.

بنیاد حفظ آثار و نشر ارزشهای دفاع مقدس خراسان